

Σχέδιο Νόμου για τις Μεταπτυχιακές Σπουδές και την Έρευνα* 2000

Αγαπητέ κ. Αντιπρύτανη,

Σας στέλνω ορισμένες σκέψεις και εκτιμήσεις μου για το εν θέματι Σχέδιο Νόμου και σας παρακαλώ να τις λάβετε υπ' όψη σας και να τις γνωστοποιήσετε στην αρμόδια Συγκλητική Επιτροπή του Ε.Μ.Π.

1. Μετά από προσεκτική του μελέτη άρθρο προς άρθρο, η γνώμη μου είναι ότι το Σχέδιο Νόμου αποτελεί μια εξόχως γραφειοκρατική, αναλυτική και μόνο υπηρεσιακή/διοικητική/διαδικαστική προσέγγιση ενός από τα σημαντικότερα ζητήματα της ανώτατης παιδείας μας το οποίο αντικειμενικά έχει πολυδιάστατες σχέσεις με την συνολική μορφωτική, πολιτισμική αλλά και αναπτυξιακή στρατηγική της χώρας μας.
2. Χωρίς καμιά φαντασία και όραμα το Σ.Ν. αναλύεται σε καταγραφή, αναλυτική περιγραφή και απαίτηση διεξαγωγής από τα ΑΕΙ λεπτομερειακών διαδικασιών, συχνότατα ασήμαντων, τις οποίες ή παρόμοιες, τα ίδια τα ΑΕΙ έχουν ήδη φροντίσει και φροντίζουν να περιλαμβάνουν στους Κανονισμούς Λειτουργίας των ακαδημαϊκών μονάδων και οργάνων τους.
3. Η διάθεση παρέμβασης του Υπουργείου στα των ΑΕΙ η οποία διατρέχει κάθε γραμμή του Σχεδίου Νόμου, αγνοεί συστηματικά, αλλά και καταλύει κατάφωρα, ανεπίτρεπτα και αντισυνταγματικά την Αυτοδιοίκηση των ΑΕΙ που κατοχυρώνει το Σύνταγμα και ο Νόμος 1268/82, με την απόπειρα θεσμοθέτησης του ΠΙΕΜΕΣ.
4. Ρητά αναφέρεται στο Σχέδιο Νόμου ότι: «Η εθνική πολιτική χρηματοδότησης της πανεπιστημιακής έρευνας αποφασίζεται από τον Υπουργό Π.Θ. με βάση τις σχετικές τεκμηριωμένες εισηγήσεις του ΠΙΕΜΕΣ» (άρθρο 8 παρ. 4). Άρα δεν υπάρχει στρατηγική έρευνας (βασικής και εφαρμοσμένης) σε κάθε ΑΕΙ. Μπορεί ορισμένα ΑΕΙ να μη περιλαμβάνονται στις εισηγήσεις του ΠΙΕΜΕΣ και να στερηθούν του δικαιώματος αλλά και της υποχρέωσής τους να κάνουν και έρευνα (Ν. 1268/82) κ.λ.π.
5. Ενώ το Σχέδιο Νόμου εξαντλείται για την κάλυψη κάθε πιθανής γραφειοκρατικής λεπτομέρειας για την ίδρυση και λειτουργία Μεταπτυχιακών Σπουδών, αγνοεί επιδεικτικά και απολύτως τα ζητήματα ομαλής και συστηματικής χρηματοδότησής τους.

Με βάση τα παραπάνω θα ήθελα να υποστηρίξω ότι το Ε.Μ.Π. και τα υπόλοιπα ΑΕΙ της χώρας θα έπρεπε να απαιτήσουν την θεσμοθέτηση ενός Νόμου με μόνο ένα Άρθρο που θα μπορούσε περίπου να λέει:

Σχέδιο Νόμου Άρθρο Μόνο

«1. Τα ΑΕΙ έχουν την ευθύνη και δύνανται με τεκμηριωμένες εισηγήσεις των γενικών συνελεύσεων των αρμοδίων ακαδημαϊκών μονάδων τους και αποφάσεις των Συγκλήτων τους να ιδρύουν, να οργανώνουν και να λειτουργούν Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών, τμηματικά, διατμηματικά και διαπανεπιστημιακά, την υπευθυνότητα συντονισμού των οποίων έχει το συγκεκριμένο τμήμα, ή ένα από τα συνεργαζόμενα τμήματα του ΑΕΙ ή των ΑΕΙ αντίστοιχα.

2. Οι Μεταπτυχιακές Σπουδές των ΑΕΙ έχουν ως σκοπό την ολοκλήρωση της μορφωτικής, εκπαιδευτικής, ερευνητικής, κοινωνικής, πολιτισμικής και αναπτυξιακής αποστολής τους,

- (α) με την οργανική σύνθεση της προαγωγής, εξειδίκευσης και εμβάθυνσης της επιστημονικής γνώσης και της παραγωγής νέας γνώσης μέσω της έρευνας, (βασικής και εφαρμοσμένης),
- (β) με την ανάπτυξη των ερευνητικών ικανοτήτων των ενδιαφερομένων αποφοίτων τους και
- (γ) με την παραγωγή ικανού επιστημονικού και ερευνητικού δυναμικού για την αντιμετώπιση των πολυδιάστατων σύγχρονων κοινωνικών, αναπτυξιακών και περιβαλλοντικών προβλημάτων.

3. Ποσοστό είκοσι (20%) τοις εκατό των πάσης φύσεως δημοσίων χρηματοδοτήσεων κάθε ΑΕΙ διατίθεται για την στήριξη της ανάπτυξης των Μεταπτυχιακών Σπουδών και της Έρευνας. Τα αρμόδια όργανα κάθε ΑΕΙ έχουν την ευθύνη των σχετικών κατανομών.

---

* Εισήγηση στην Πρυτανεία του Ε.Μ.Π. 28.6.2000.

4. Οι ΓΣΕΣ του Τμήματος (σε περίπτωση μονοτμηματικού Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών) και των συνεργαζομένων Τμημάτων ενός ή περισσότερων ΑΕΙ (για τα Διατμηματικά και Διαπανεπιστημιακά), αποφασίζουν την συγκρότηση της Ειδικής Τμηματικής (ΕΤΕ) και της Ειδικής Διατμηματικής Επιτροπής (ΕΔΕ) τους αντίστοιχα, από εκπροσώπους τους, μέλη ΔΕΠ κάθε τμήματος.

Το Τμήμα το οποίο αναλαμβάνει την ευθύνη συντονισμού και διοικητικής στήριξης του κάθε Δ.Π.Μ.Σ. συμμετέχει στην ΕΔΕ με τρία μέλη ΔΕΠ ενώ τα υπόλοιπα συνεργαζόμενα τμήματα με ένα μέλος ΔΕΠ.

5. Τα σχετικά με την οργανωτική δομή, τη διάρθρωση, την έγκριση και λειτουργία των ΠΜΣ και ΔΠΜΣ, με τις διαδικασίες αξιολόγησής τους, με το διδακτικό προσωπικό τους και τις διαδικασίες ανάθεσης διδακτικού έργου, με τις εκπαιδευτικές, ερευνητικές και διοικητικές διαδικασίες τους αποφασίζονται από την Σύγκλητο κάθε ΑΕΙ και καθορίζονται στον Εσωτερικό Κανονισμό Λειτουργίας των Μεταπτυχιακών Σπουδών (Ε.Κ.Λ.Μ.Σ.) του.

6. Οι ΕΤΕ και ΕΔΕ των ΠΜΣ και ΔΠΜΣ αντίστοιχα αποφασίζουν, στο πλαίσιο του ΕΚΛΜΣ και των αποφάσεων της Συγκλήτου και των ΓΣΕΣ των συνεργαζομένων τμημάτων, για τα αναλυτικά προγράμματα σπουδών υπό το φως των εξελίξεων της επιστήμης και της τεχνολογίας αλλά και για κάθε ζήτημα το οποίο ανακύπτει και αφορά τις εκπαιδευτικές, ερευνητικές και διοικητικές τους δραστηριότητες».

Ενδεικτική τεκμηρίωση της πρότασης

Το Σχέδιο Νόμου «για την αναμόρφωση του θεσμικού πλαισίου των μεταπτυχιακών σπουδών και της πανεπιστημιακής έρευνας», πιστεύω, ότι σε καμιά περίπτωση δεν πρέπει να δεχθούν τα ΑΕΙ και ιδιαίτερα το Ε.Μ.Π. να το συζητήσουν, για να μη γίνουν συνένοχοι και συνυπεύθυνοι, μεταξύ άλλων, και για την πλήρη αναίρεση της συνταγματικά κατοχυρωμένης Αυτοδιοίκησής τους.

- **Το Σ.Ν. είναι τόσο πρόχειρο** (ακόμα και στην πολλοστή έκδοσή του), ώστε π.χ. ενώ στο Άρθρο 1 αναφέρεται στην δυνατότητα ίδρυσης ΠΜΣ από περισσότερα του ενός Τμήματα κ.λ.π., σ' όλα τα υπόλοιπα άρθρα του το ξεχνάει σε βαθμό κακουργήματος, προβλέποντας τόσο αυστηρά προσδιορισμένες διαδικασίες εκπαιδευτικές, ερευνητικές, διοικητικές, οικονομικές και χρηματοδοτικές και μάλιστα με συγκεκριμένα ποσοστά, χρονικά όρια, φάσεις, τίτλους κ.λ.π. του ενός τμήματος, (π.χ. «τα μέλη ΔΕΠ του οικείου τμήματος θα πρέπει να καλύπτουν ποσοστό τουλάχιστον 50% των ωρών του αμιγώς διδακτικού έργου» Άρθρ. 3, 11 ii), που καθιστούν αστεία και προφανώς αδύνατη «σε μαθηματικό επίπεδο» την προσπάθεια λειτουργίας διατμηματικού προγράμματος με περισσότερα των δύο τμημάτων.
- **Το Σ.Ν. ξεχνάει απολύτως τα λειτουργούντα Διατμηματικά Προγράμματα.** Δεν αναφέρεται σ' αυτά ούτε με μεταβατικές διατάξεις, αλλά και ούτε στις διαδικασίες τους, π.χ. για τις απαιτούμενες αποφάσεις των ΓΣΕΣ των επιμέρους τμημάτων που τα συνδιοργανώνουν (και οι οποίες μπορούν να κονταριοχτυπούνται), για τη χρηματοδότησή τους, για το διδακτικό τους προσωπικό κ.λ.π.,

Θέματα, για τα οποία ο ΕΚΛ του Ε.Μ.Π. έδωσε ήδη δημιουργικές λύσεις, γεγονός που τεκμηριώνει, (μαζί με πάρα πολλά άλλα), ότι ένα ΑΕΙ μπορεί να ρυθμίζει καλύτερα τα του οίκου του από έναν γραφειοκράτη του Υπουργείου Παιδείας.

Η μη αναφορά καν στα Διατμηματικά Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών, τα οποία ιδρύθηκαν και λειτουργούν με Υπουργικές Αποφάσεις, δείχνει πρωτοφανή έλλειψη σοβαρότητας και θα πρέπει ιδιαίτερα να στηλιτευθεί.

Δηλαδή αυτά τί κάνουν; Καταργούνται; ή (το βέλτιστο) λειτουργούν σύμφωνα πλέον με τις αποφάσεις των Συγκλήτων στο πλαίσιο της στρατηγικής των ΑΕΙ;

- **Σημειολογικά αλλά και στην πράξη το Σ.Ν. προωθείται μόνο και μόνο για να καταλύσει την όποια αυτοδιοίκηση μένει στα ΑΕΙ και να μεταφέρει πάγιες και καθαρά**

ακαδημαϊκές αρμοδιότητες στο Υπουργείο, ή σε διορισμένα και ελεγχόμενα απ' αυτό αμέσως ή εμμέσως όργανα, όπως τα ΕΠΙ, τα Κέντρα και το ΠΙΕΜΕΣ, τα οποία από την πείρα του παρελθόντος μπορεί και να μη λειτουργήσουν ποτέ, ή ακόμη και να μη συγκροτηθούν, π.χ. άμα αλλάξει ένας υπουργός, ένας ειδικός γραμματέας, ή μια κυβέρνηση.

Τότε, οι εκπαιδευτικές και ερευνητικές διαδικασίες, αλλά και οι επιλεκτικές και όχι τακτικές όπως πρέπει χρηματοδοτήσεις των ΑΕΙ, των Τμημάτων και των ΠΜΣ τους, αλλά και των μη αρεστών πλέον ΕΠΙ και Κέντρων θα μείνουν εκκρεμείς και τα ΑΕΙ θα υποβαθμίζονται σταθερά, μέχρι να εξισωθούν προς τα κάτω με τα ΤΕΙ.

Συγκεκριμένα:

■ από τις 26 σελίδες κείμενου του Σ.Ν. 10 σελίδες αναφέρονται στα Κέντρα των ΑΕΙ και τα ΕΠΙ που ιδρύονται με Π.Δ. μετά από πρόταση πέραν του Υπουργείου Παιδείας και των Υπουργείων Οικονομικών και Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης ως «μεσαίας και μεγάλης, αντίστοιχα κλίμακας» (sic) μονάδες επιστημονικής έρευνας), τα οποία με διάφορα προσχήματα κακοφομισμένου εκσυγχρονισμού, βάζουν όχι μόνο και άλλα Υπουργεία αλλά και το κυριότερο, την αγορά και τις ανάγκες της, πιο βαθιά στα ΑΕΙ, αφήνοντάς τους τα ιεραρχικά, υποβαθμισμένα, (κατά συνεκδοχή των παραπάνω), «μικρής», πλέον, κλίμακας πανεπιστημιακά εργαστήρια, κλινικές κ.λπ., για τα οποία, αν προβλέπονται, θα προβλέπονται ψιχία τακτικής χρηματοδότησης.

■ Άλλες 4 σελίδες του Σ.Ν. αναφέρονται στο ΠΙΕΜΕΣ, «αποκεντρωμένη διοικητική υπηρεσία του Υπουργείου Παιδείας» που θα αποτελεί «ενδιάμεσο όργανο πολιτείας, (προσοχή όχι Υπουργείου Παιδείας το οποίο από το Σύνταγμα εποπτεύει, μόνο, τα ΑΕΙ) και ΑΕΙ και του οποίου ο ονομαστικά «γνωμοδοτικός και συμβουλευτικός ρόλος» τινάζει στον αέρα κάθε προσπάθεια των ΑΕΙ για σχεδιασμό, ανάπτυξη και εφαρμογή της δικής τους στρατηγικής.

Θα πρέπει όμως να ομολογήσουμε, ότι σε γενικές γραμμές τα περισσότερα ΑΕΙ σήμερα, γοητευμένα απ' την αγορά και την κυβερνητική εξουσία, χωρίς αντιστάσεις, με διάχυτη παθητικότητα, και προωθώντας μόνο αποσπασματικά «μερικά», βραχυπρόθεσμα και αμφιλεγόμενα «συμφέροντά τους» δείχνουν να μη πολυενδιαφέρονται να ουσιαστικοποιήσουν την αυτοδιοίκησή τους και με σεβασμό πάντα στο δημόσιο και κοινωνικό συμφέρον να χαράξουν και να υλοποιήσουν μια αξιόπιστη δυναμική και αποδοτική για τον τόπο μας στρατηγική ανάπτυξης της έρευνας, των μεταπτυχιακών σπουδών και της τεχνολογίας στο πλαίσιο της αποστολής τους που προβλέπει ο Νόμος 1268/82.

Το Ε.Μ.Π. θα μπορούσε ξεπερνώντας εγγενείς του αδυναμίες να πάρει μια πρωτοβουλία διεκδίκησης: να φτιάξουν τα ΑΕΙ τον νόμο για την πανεπιστημιακή έρευνα και τις μεταπτυχιακές σπουδές και να αναλάβει τον συντονισμό της σχετικής προσπάθειας.

● **Περί του πρακτέου τώρα:**

Εξακολουθώ να υποστηρίζω το εναλλακτικό Σ.Ν. της μιας σελίδας που σας έστειλα, ως ευέλικτο, απλό, αντιγραφειοκρατικό, και ανοιχτό στις εξελίξεις πλαίσιο, το οποίο διασφαλίζει και την Αυτοδιοίκηση των ΑΕΙ.

Αυτή η εναλλακτική πρόταση:

- α) δεν παραπέμπει τίποτε στις καλένδες,
- β) δεν εκχωρεί αρμοδιότητες και εξουσίες σε άσχετους, ή διορισμένους, ή ελεγχόμενους φορείς και πρόσωπα,
- γ) σέβεται το δημόσιο χρήμα, μη ιδρύοντας νέα θνησιγενή ή βραχύβια στην καλύτερη περίπτωση εξωπανεπιστημιακά όργανα, με νέες θέσεις εργασίας, με νέους προϋπολογισμούς κ.λπ.
- δ) διαφυλάσσει την οντότητα και την ενότητα των ΑΕΙ, μη επιτρέποντας τον κατακερματισμό τους σε αυτονομημένα ΕΠΙ και Κέντρα, τα οποία απαιτούν για την

ίδρυση και λειτουργία τους Π.Δ. και συνεπάγονται πολυσήμαντες αλλότριες επιρροές κ.λ.π.